

HET BOEK ESTEE

Voor Brenda

*Ik heb honderdduizend valse gevoelens, verschrikkelijk
– die ik moet hebben komen er niet uit –
of alleen maar in flarden, heel zwakjes.*

Franz Kafka

We sliepen in een stapelbed. Zij sliep beneden en ik klauterde elke avond naar boven. Ik was jong, Josefen stuurde mij nog naar bed. Estee bepaalde zelf wanneer ze naar bed ging. Daar klaagde ik vaak over, maar Josefen zei: 'Je zus is ouder dan jij, die moet zelf weten of ze als een zombie door het leven wil gaan.'

Estee maakte achter de rug van Josefen een gek gezicht, ze trok aan de huid onder haar ogen en keek naar boven. Het gezicht van een zombie. Ik dacht: ik wil verdomme ook een zombie zijn, ik wil ook een zombie zijn! Maar ik moest weer wachten. Als Estee eindelijk naar bed ging, vroeg ze of ik sliep. Soms zei ik dat ik wakker was, soms zei ik niks. Een stil protest. Als ze wist dat ik wakker was, praatte ze uren tegen me aan. Ik begreep af en toe niet waar ze het over had, maar ik geloof niet dat ze dat belangrijk vond.

Estee was niet heel knap, ze was zeg maar niet het fotomodeltype. Maar ze was slank en had blauwe ogen waarmee ze verdomd verleidelijk kon kijken. Jongens liepen haar niet zomaar voorbij. Tijdens gym gleed ze regelmatig in een spagaat. Jongens keken dan naar haar, zei ze. En aan hun gezichten kon ze zien dat ze van het kunststukje genoten. Ze stonden bij elkaar in een groepje. Wezen naar haar. Giechelden als meisjes. Lieten verlekkerd hun tong langs hun lippen gaan. De fantasieën waren van de gezichten af te lezen.

Ze had aan turnen gedaan. Toen ze veertien was stopte ze er

ineens mee. Ze kreeg last van haar rug. Josefien zei dat meisjes van veertien overal last van hebben. Dat hoorde er nu eenmaal allemaal bij.

Op school zochten de populaire meisjes haar op. Ze vonden Estee nogal stoer. Ik begrijp wel waarom. Ze leek niemand nodig te hebben en zoiets trekt dan juist aan, hoewel sommigen haar arrogant vonden. Maar dat is onzin. Als je haar kende wist je dat ze het niet was. 's Avonds in bed voerde ze haar oneindige monologen. Ze sprak vaak over haar twijfels en onzekerheden. Ze vroeg zich af of ze wel leuk was, of ze wel aardig gevonden werd door haar vriendinnen, of die-en-die haar wel écht leuk vond omdat zij hem leuk vond en iets met hem wilde. Tegelijk walgde ze van haar woorden en onzekerheden, kon ze zichzelf af en toe niet uitstaan als ze zich weer druk maakte over haar uiterlijk of over een onbeantwoorde liefde. Estee was weleens in de fout gegaan met jongens. Het overkomt bijna elk meisje, had ze zich eerst verdedigd, maar later gaf ze toe dat ze zich had gedragen als een stomme kut. Ze was te gul en kon geen maat houden. Ze dacht dat liefde vanzelf beantwoord werd als zij vrijgevig was. Als ze zichzelf wegschonk, zeg maar. Dat was nogal naïef gedacht. Alles wat gratis is wordt verzwolgen en opgebruikt. Later zei ze dat ze zich soms zo voelde: opgebruikt.

In bed spraken we over onze familie. Dan vroeg ze of ik ook vond dat Josefien weer de ongelooflijke trut uithing, of ze vroeg wat ik eigenlijk had aan Edward als vader, omdat hij er bijna nooit was en als hij er was zich nooit met ons bemoeide.

‘Jongens willen toch met hun vader voetballen en zo?’ vroeg ze zich hardop af.

Ik haalde mijn schouders op. Ik had geen idee of jongens met hun vader wilden voetballen. Oké, ik hoorde mijn vriendjes af en toe over hun vader, dan zeiden ze dat hij een belangrijk iemand was op zijn werk, of hij had iets gezegd over voetbal wat

betekenis moest hebben, gezien de ernst waarmee ze de woorden hadden herhaald. Edward was nu eenmaal geen belangrijk persoon, en hij zei zelden betekenisvolle dingen. Eigenlijk dacht ik er niet zo over na, over vaders en zonen. Ik kon me er niets bij voorstellen. Estee dacht veel te veel. Daar beschuldigde ik haar ook van. En dan lachte ze. Alsof ik in mijn wijsneuzige jeugdigheid ineens iets waars had gezegd, iets wat hout sneed. Dat zei Josefien altijd als we onszelf tegen een of andere beschuldiging verdedigden en volgens haar onzin uitkraamden. 'Dat snijdt geen hout,' zei ze dan. 'Zelfs geen splintertje, als jullie dat maar weten. Het is niks dan gelul, niks meer, gewoon gelul.'

Door het raam viel schaars maanlicht de slaapkamer binnen. De spullen in onze kamer hadden vreemde contouren en magere schaduwen. Platgeslagen kadavertjes van muggen zaten aan het plafond vastgekoekt in het bloed dat ze van mij of Estee hadden gestolen.

'Slaap je al?' vroeg Estee.

'Nee.'

'O.'

En dan was er weer even stilte. Ik kon Estee horen denken. Er bewoog iets tussen ons, iets waaraan je kon voelen dat iemand zijn aandacht op jou had gericht en waaraan je gehoor moest geven.

'Geloof jij het verhaal over opa Geoffie?'

'Dat hij een zwerver is geweest?'

'Een zwerver, een halve heilige, een preker, een mensenredder, noem het maar op. Het lijkt zo ongelooflijk als ik Josefien en Edward hoor vertellen over Geoffie en hoe hij mensen op straat overtuigde van de helende kracht van Jezus en hoe hij mensen aanklampte en vroeg of ze al gered waren. Waarom zou een normaal mens zoiets doen? Als je Edward moet geloven was hij een halvegare, zag hij eruit als een dakloze, woonde hij in een bouw-

vallig huisje zonder vloerbedekking, was zijn grootste bezit een beduimeld zakbijbeltje en kon je slechts in zijn ogen iets van schoonheid ontdekken. Hoorde je wat Josefien daarover zei? Ze zei dat hij alleen rond zijn ogen nog een beetje hygiënisch was.

Edward zei dat er iets ongrijpbaars in zijn ogen glinsterde, iets wat niet gevoed hoefde te worden, zoals bij andere mensen, die alleen maar blij kunnen zijn als ze iets aangenaams hebben meegemaakt of iets nieuws hebben gekregen; opa Geoffie verlangde niets en was blij. Echt blij. Hij sprak wel over al die christenonzin, dat Jezus zijn voedsel was en zo, en dat hij verder niets nodig had; ach, zoveel mensen zeggen dat, maar hij leefde naar zijn overtuiging, en dat vind ik toch een groot verschil. Daar moet je respect voor hebben. Of hij schoon was rond zijn ogen weet ik niet, daar gaat het ook helemaal niet om, stom mens!

Josefien was beledigd. Zag je niet hoe beteuterd ze keek? Ik moest daar wel om lachen. Normaal zet ze het meteen op een schreeuwen. En dan zegt ze dat wij kinderen zijn! Zag je het niet? Ik begrijp niet dat je zulke dingen niet ziet. Misschien ben je daar nog te jong voor. Edward vertelde verder en zei dat de meeste mensen niets van Geoffie of Christus moesten hebben en hij nam het die mensen niet eens kwalijk. Waarschijnlijk zou hij Geoffie ook voorbijlopen. Dat had hij Geoffie verteld. Met alle respect, pa, maar het is toch altijd hetzelfde geouwehoer aan je kop. Zoiets had hij gezegd. Geoffie had een patroon van kleine handelingen ontdekt voor als ze hem wilden ontwijken, en daarin had Edward zichzelf herkend. Voorbijgangers voelden dan bedenkelijk aan hun kin, staken die demonstratief vooruit, keken op naar iets in de verte dat plotseling hun aandacht had getrokken en hoopten dat Geoffie ze op die manier niet zou lastigvallen met zijn preek over Jezus. Edward had erom moeten lachen en vanavond lachte hij er weer om. “Nou, nou, die gekke Geoffie!” Ik dacht: wat is dit nou weer? Waar lach je nou eigenlijk om? Ik begrijp soms niets van Edward. Waarom zou hij

Geoffie hebben ontweken? Geoffie was anders dan die straatpredikanten, dat had Edward zelf gezegd. En dan al die mensen die hem voorbijliepen; konden ze het niet opbrengen hem beleefd af te wijzen, die arrogante kwallen? Jezus, één vraagje, was dat soms te veel? Geloof jij in God, Remy?... Remy?’

Estees stem werkte vaak bedwelmend. Het monotone ritme, het halfgefluister. De sonore tonen. Woorden als een pendule, die me in slaap wiegden.

‘Remy?... Remy, slaap je?’

‘...Bijna.’

‘Ik vroeg of je in God geloofde.’

‘Weet ik niet.’

Estee nam er geen genoegen mee. Ze wilde weten waarom ik het niet wist. Wat wist ik dan niet? Of ik in Hem geloofde? Of Hij bestond? Was dat niet hetzelfde? Je wist iets, of je wist iets niet. Zo simpel was het, volgens haar. Nou, kom op, wat is het?

‘Ja.’

Ja.

‘Ja? Gewoon ja. Niets meer. Geen uitleg. Geen verklaring waarom je in Hem gelooft.’

‘Dat kan ik niet,’ zei ik. ‘Maar ik geloof in God.’

Estee dramde door. Ik deed alsof ik sliep, of elk moment in slaap kon vallen.

‘Het is al goed, Remy.’

Ik kon haar bijna horen denken. Het was om gek van te worden zo lang als Estee in bed kon liggen denken. Ik voelde me weer verplicht te vragen of zij dan in God geloofde.

‘Hoezo?’ vroeg ze. ‘Wil je me redden? Het is niet nodig, Remy, bedankt. Maar ik wijs je tenminste beleefd af.’

‘Flauw, hoor.’

‘Sorry.’

‘...Weet je,’ zei ik ten slotte, ‘ik denk dat ik in God geloof omdat ik Hem kan voelen, zoals ik ook kan voelen wanneer jij

wakker ligt. Zo weet ik dat God bestaat, denk ik. Vind je dat stom? Ja, je vindt het stom.'

Ik draaide me op mijn zij. Het stapelbed kraakte.

'Lieve Remy,' zei ze.

'Vind je het nu stom of niet?' vroeg ik geprikkeld.

'Zul je altijd zo blijven, Remy?'

'Hoe?'

'Gewoon zo.'

'Gewoon zo?'

'Ja.'

Estee nam regelmatig haar vriendinnen mee naar huis. Ze joeg me uit onze kamer. Ze wilde ongestoord met haar vriendinnen kunnen praten. De wand van onze kamer was niet dik, en ik was haar nieuwsgierige broertje. De serieuze gespreksonderwerpen werden afgewisseld door roddels, anekdotes, nieuwe ervaringen die werden besproken en een aanstekelijk gelach dat de kamer met regelmatig tussenzozen vulde. Josefien zei dat ik mijn zus niet mocht afluisteren, dat dat niet netjes was en dat ik het ook niet leuk zou vinden als zij het bij mij deed. Nou goed, laat ik zeggen dat ik niet mijn best deed iets van de gesprekken op te vangen, maar dat ik ook niet bijzonder veel moeite deed iets anders te doen dan tegen de slaapkamerwand aan te leunen en in een stukgelezen *Kuifje* te staren.

Een giechelende stem zei dat ze verliefd was. Echt verliefd. Dus niet zomaar een hals-over-de-kop liefde, maar een onblusbare liefde, een volwassen liefde. Een die niet zomaar overging. Ze had zich niet tegen hem durven verzetten. Wilde dat ook niet. Wilde het laten gebeuren. Het was niet bijzonder geweest, de eerste keer, maar hij had in elk geval toegegeven dat hij dingen niet wist, dat hij een 'groentje' was. In die woorden school iets moedigs. Iets eerlijks. Dat had ze lief gevonden. Dat soort stunteligheid bezorgde ze de slappe lach. Dat werkte ontspannend.

De anderen hadden niet zulke ervaringen. Ze hadden andere ervaringen. Minder plezierig blijkbaar, want het werd stiller in